

MARIA
BOURONCLE

TYTTÖ LAPPU KAULASSA

Suomalaisen
sotalapsen
tarina

HJÄLPKOMMITTÉN FÖR
Finlands barn
STOCKHOLM

V-M 223

namn **KOUHIA Hilja Helena**

Adress **ALVETULA, Lautsia**

Socialministeriets Barnförflyttningskommitté
HELSINGFORS

Kontroll
No **V-M 223**

Maria Bouroncle

Tyttö lappu kaulassa

Suomalaisen sotalapsen tarina

Suomentanut Salla Korpela

SAGA Egmont

Tyttö lappu kaulassa – Suomalaisen sotalapsen tarina

Translated by Salla Korpela

Original title: *Flickan med en lapp om halsen*

Original language: Swedish

Cover image: Shutterstock och Hilja Nordner

Copyright ©2022, 2024 Maria Bouroncle and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727080888

1st POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Radioääniä ja säännöstelyä

Maria istuu keittiön pöydän ääressä kahvikuppi kädessään ja kuuntelee radiota. Tuulenpuuska käy sisään avoimesta ikkunasta. Ohut valkoinen verho heilahtaa tuulessa. Villin omenapuun ja sen oksalla lepäävän haukan takaa pilkottaa navetta. Pihapiirin pohjoislaidalla on punamullattu ulkorakennus, jonka katolla on vellikello kauniissa tornissa. Pieni kellotorni muistuttaa verantaa, jonka valkoiset seinät ovat täynnä koristeleikkauksia. Kellotornin harjalla kieppuu tuuliviiri.

"Talvella 1940 opiskelijat keräsivät takkeja Tukholman Auditoriossa, mökeissä neulottiin sukkia ja vihkisormuksia sulatettiin. Niin, kaikenlaista keksittiin, kun Ruotsi auttoi nälkää näkeviä sisaria ja veljiä itäisessä naapurimaassa. Mutta hyvät ihmiset, kuulkaahan tätä! Sota ei ole suinkaan ohi! Neuvostoliiton kesäkuussa Karjalan kannakselle kohdistaman suurhyökkäyksen jälkeen suomalaiset toverimme ovat haavoittuvammassa asemassa kuin koskaan. Suomen asia on tänään, syyskuun 10. päivänä 1944 yhä meidän!"

Holgerin radion pauhu peittää alleen Amerikan-kellon vakaan tikityksen ja lintujen viserryksen. Langan huone on keittiön seinän takana ja Maria kuulee joka sanan, vaikka ovi on kiinni. Hän laskee kupin kädestään ja katsoo edessään olevaa sanomalehtileikettä, siirtelee sitä ja vaihtaa kädestä toiseen. Hän ei enää muista, missä näki ensimmäisen kerran Suomen lasten avustustoimikunnan ilmoituksen, leikkasiko hän sen *Westgöten*-lehdestä vai *Göteborgs-Postenista*, mutta heinäkuuta se oli, ja nyt on jo syyskuu. Maria osaa jo ulkoa nuo kolme riviä, mutta lukee ne silti, vielä kerran, hiljaa itsekseen.

Artur on ruokalevolla. Maria ei ymmärrä, miten mies voi nukkua tässä melussa. Radiotoimittajan ääni hukkuu tuon tuosta Tukholman päärautatieasemalla kuuluvaan meteliin hänen yrittäessään haastatella juuri Helsingistä saapunutta tyttöä. Tyttö kertoo laulavalla suomenruotsillaan, miten perheen pihamaa täyttyi ruumisarkkuja kuljettavista kuorma-autoista, miten hänen isänsä ja veljensä ajoivat hiekkaa kirkonmäelle ja kaivoivat hautoja kaatuneille sotilaille yhdessä naapureiden kanssa. Tyttö kertoo papin puhuneen isänmaan puolustajista, mutta hän ei saa mielestään ajatusta, että seuraavan kerran hautaan ehkä lasketaan hänen isänsä tai veljensä.

Maria ei kestä kuunnella enää. Kammottava sota! Eikä se ikinä lopu. Maria nousee pöydästä, ottaa pois vanhan vihreäkukkaisen vahakankaan ja laittaa uuden liinan, jonka osti ompeluseuran viimeisimmästä huutokaupasta. Hän menee ulos puutarhaan ja poimii kimpun kehäkukkia. On kylmä ja hän kiiruhtaa sisään. Lämpömittari ikkunan ulkopuolella näyttää vain yhtätoista astetta. Maria perkaa kukista lehdet ja leikkaa varret sopivan pituisiksi pöydällä odottavaan maljakkoon. Hän pysähtyy katsomaan vahvoja keltaisen ja oranssin sävyjä ja

ajattelee, että viimeinkin hänestä tulee äiti. Ei tietenkään aivan oikeasti, mutta ei hän voi olla iloitsematta vähän. Kunpa vain tyttö viihtyisi!

Kaukaa ohi kulkevan tavarajunan kolina havahduttaa Marian ajatuksistaan. Hän katselee, miten kellon viisarit nykivät koristeellisen kellotaulun ja roomalaisten numeroiden päällä. Kello on puoli neljä. Oveen koputetaan ja Ebba tulee sisään ennen kuin Maria ehtii vastata.

"Hyvä, että tulit ajoissa. Ehditään juoda kuppi kahvia ennen kuin lähdetään."

Maria keittää pannussa moneen kertaan keitetyt kahvinporot, siivilöi ja kaataa viimeisen tilkan Ebballe. Hän pudistaa päätään. Kahvi näyttää teeltä. Ebba vetää pinnatuolin pöydän äärestä ja istuu, näkee moneen kertaan sormeillun sanomalehtileikkeen keittiön pöydällä ja lukee ääneen.

Kansallinen kunniatehtävämme on tarjota turvaa ja suojaa sitä tarvitseville karjalaislapsille ja vaalia heitä onnellisempia aikoja varten. Vetoamme lämpimästi kaikkiin. Älkää unohtako Raamatun sanoja: "kaiken, minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähäisimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle."
Suomen Lastenapukomitea ottaa kiitollisena vastaan ilmoittautumisia osoitteeseen
Herkulesgatan 26, Tukholma sekä kunkin läänin tai paikkakunnan edustajalle.

"Ajattele, että on kulunut jo kaksi kuukautta siitä, kun ehdotin, että meidän kummankin pitäisi ottaa sotalapsi", Ebba sanoo ja laskee lehtileikkeen kädestään. "En olisi ikinä uskonut, että saisin puhuttua sinut ympäri."

Oli totta, että Maria oli epäroinyt. Toki hän halusi auttaa ja tehdä osuutensa sodan aikana, mutta kuinka hän osaisi huolehtia orvosta lapsesta? Pienestä olennosta, joka oli tempaistu kodistaan, menettänyt perheensä, sisaruksensa, kaiken. Miten hän pystyisi kantamaan tällaisen vastuun? Hän, jolla ei ole koskaan ollut omia lapsia. Niin vanhakin kuin hän oli! Sekä hän että Artur olivat viisikymppisiä. Hän oli aina halunnut lapsia, mutta oli mennyt naimisiin Arturin kanssa vanhoilla päivillään, eikä lasta ollut tullut. Olihan heillä Gösta, kasvattipoika Boråsista, mutta hän oli jo aikuinen ja hänellä oli oma elämä.

He tulisivat juhannusaattona olleeksi naimisissa kymmenen vuotta. Heillä oli hyvä elämä yhdessä, rauhallista ja turvallista. Kun Maria oli tullut tilalle taloudenhoitajaksi, hän ei ollut osannut kuvitellakaan avioliittoa isännän kanssa, vaikka oli tuntenut Arturin hyvin jo vuosia – Marian veli oli naimisissa Arturin vanhimman sisaren Esterin kanssa – mutta kun tämä oli kosinut, Maria oli vastannut myöntävästi ja muuttanut pois piian huoneesta. Hän oli lakannut kuuntelemasta kyläläisten juoruja ja huolehtinut omista asioistaan. Hän oli todellakin saanut elämältä enemmän kuin uskalsi toivoa.

"Tasan ei käy onnen lahjat, niinhän sinä minulle sanoit", Ebba jatkaa, kun Maria ei vastaa. "Sanoit, ettei sinun osasi ollut tulla äidiksi. Pötypuhetta!"

Maria oli epäroinyt ottaa asiaa puheeksi Arturin kanssa, hän oli pelännyt, että tämä ottaisi Bläsenin tallista ja menisi metsään, kuten Arturilla oli tapana surun hyökyessä mieleen. Hän pelkäsi miehen sulkeutumista, tämän järkähtämätöntä hiljaisuutta. Hiljaisuutta, joka asettui taloksi ja nousi seinäksi heidän väliinsä, kun jostakin asiasta oli liian vaikea puhua. Maria kärsi siitä, ettei

saanut koskaan vastauksia, eikä tiennyt, mitä hänen miehensä ajatteli, tunsu, halusi. Syvällä sisimmässään.

Maria oli ollut kahden vaiheilla. Mikä olisi hyvä hetki kysyä, mitä sanoa, kuinka aloittaa. Ja Holger. Mitä lanko sanoisi? Langolla oli omat piirteensä, hän oli sellainen kuin oli. Ehkä Marian pitäisi vain antaa olla? Hylätä koko hullu ajatus. Helppointa olisi vain jatkaa elämää niin kuin ennenkin.

"Siitä oli vaikea puhua Arturin kanssa", Maria viimein sanoo.

"Älä aliarvioi Arturia. Hän on lujaa tekoa."

Maria tiesi, ettei Ebba jättäisi häntä rauhaan ennen kuin olisi antanut selvän vastauksen, ja aluksi hän vältteli ystäväänsä parhaansa mukaan, lakkasi käymästä kirkossa ja kaupassa. Hän pyysi Arturia käymään kaupassa, syytti huonoa polveaan, mutta hehän asuivat keskellä kylää. Oli vain ajan kysymys, koska hän törmäisi Ebbaan puutarhassa tai maitolaiturilla.

Yhtenä aamuna hän ei jaksanut enää pohtia ja laitto sanomalehtileikkeen Arturin eteen keittiön pöydälle. Artur luki sen ja sanoi, että heidän pitäisi tehdä osansa. Ebba oli ollut oikeassa, että hänen ukkonsa oli lujaa tekoa. Luja ja kiltti. Mariasta oli mukavaa, kun mies vitsaili ja nauroi, vaikkei sitä kovin usein tapahtunutkaan.

"Meidän pitäisi varmaankin laittautua valmiiksi ja lähteä", Maria sanoo. "Aika rientää."

"Totta", Ebba sanoo ja katsoo kelloa. "Otin pyörän siltä varalta, että lapsilla on paljon matkatavaroita. Ota sinäkin omasi, varmuuden vuoksi."

"Riippuuko niskassa hiuksia?" Maria kysyy ja tunnustelee niskaansa samalla kun laittaa baskeria päähän.

"Ei yhtään. Näytät yhtä hyvältä kuin aina."

"Jos et olisi luvannut ottaa tytön veljeä, en olisi varmaan ikinä uskaltanut tähän", Maria sanoo. "Vanha eukko!"

"Mitä typeryyksiä! Tule niin mennään."

"Onneksi tytöllä on jo vähän ikää. Hän varmaan ymmärtää."

"Älä ole niin huolissasi, Maria. Arturhan on niin lapsirakas! Hyvin kaikki sujuu, saat nähdä."

"Niin, tiedänhän minä. Holgerin kanssa tulee hankalampaa."

"Kuinka hän voi nyt?"

"Kiitos kysymästä, hän on taas töissä. Varmaankin paremmin siis", Maria sanoo ja laittaa kengät jalkaan.

Ebba avaa oven ja melkein törmää Arturin äitiin, joka tulee ulos vastakkaisen talon porstuasta.

"Hyvää päivää, emäntä", Ebba sanoo.

"Päivää vaan. Nyt se sitten tapahtuu."

"Kyllä, juna saapuu noin puolen tunnin kuluttua. Kuinka voitte?"

"No jaa, eipä erityisemmin, mutta elossa ollaan. Ei hullummin."

"Minusta te vaikutatte terveeltä ja hyvävointiselta."

"Kiitosta vaan. Minäpä lähdän tästä nyt kanalaan. Hyvää vointia vaan teille."

Maria ja Ebba lähtevät kulkemaan hiekkatietä, he ohjaavat pyöränsä kirkon ja kaupan ohi, maatien yli ja metsän halki. Torpäkran asema ei ole suuri, mutta ihmisiä on liikkeellä paljon. Jotkut ovat menossa meijeriin ja postiin, toiset ovat lähdössä junalle tai ovat palaamassa töistä kotiin. Ebba vaihtaa muutaman sanan erään Mollassa asuvan tuttavansa kanssa, joka on menossa ostoksille Ljungqvistin puotiin tai Axel Nilssonin vastapäiseen sekatavaramyymälään.

He nousevat kiviportaita asemarakennuksen odotussaliin ja avaavat pienen lasioven. Ebba kävelee lippupisteelle kysymään, onko Herrljungan juna ajoissa. Nainen ahtaassa toimistotilassa nyökkää katsettaan nostamatta. Hän jatkaa lippujen lajittelua hintaluokan ja kohteen mukaan seinälle kiinnitetyn kaapin pieniin lokeroihin: Brebacken, Borgstena, Borås...

Maria istuu seinän vierustan puupenkille odottamaan. Hän tutkii mintunvihreän helmipaneelin yläpuolelle kiinnitettyä julistetta, jossa on pilakuva punaisiin pukeutuneesta lihavasta naisesta; rouva Hamsterlundista, jonka korkokengästä roikkuu hintalappu ja joka on kävelemässä kaupasta kotiin sokeritoppa, viisi kiloa kahvia ja jauhopussi rintaansa vasten.

"Tätä surkeaa säännöstelyä", Maria mutisee.

"Niin, olisipa sota jo pian ohi", Ebba sanoo ja katsoo kelloa. "Kyllä on merkillistä, ettei juna pysy aikataulussa edes tällä lyhyellä matkalla."

"Ehkä se joutuu odottamaan toista junaa."

"Nyt taitaa kuulua jotain", Ebba sanoo.

Hän menee katsomaan ikkunasta, ja Maria seuraa perässä.

"Kyllä, sieltä se tulee!"

Torpåkran asema

Hilja nojaa ikkunaan ja katselee harmaansinisillä silmillään ohi lipuvaa maisemaa. Hän yrittää erottaa koivujen ja kukkuloiden, kuusien ja järvien seassa pilkottavia taloja, mutta juna tärisee liikaa. Maisema muistuttaa Karjalaa ja hän haluaisi lähettää isälle ja äidille piirustuksen siitä.

"Katso, Antti! Täällä näyttää aivan samalta kuin kotona", hän sanoo ja osoittaa penkereen takana laiduntavia lehmiä.

Antti-veljen kasvot kirkastuvat ja hän painaa nenänsä ikkunaa vasten. Hilja silittää veljensä ajeltua päätä, josta töröttää jokunen vaaleanruskea haiven. Pojan pienet hörökorvat naurattavat häntä, mutta Antti ei huomaa mitään. Antti pitelee käsiä tiukasti silmiensä ympärillä, jotta näkisi lehmät paremmin. Kynsinauhut pojan kapeissa sormissa ovat haavoilla.

"Sinun täytyy lakata pureskelemasta kynsiä ", Hilja sanoo ja ottaa veljeään kädestä.

Hän on juuri täyttänyt kaksitoista vuotta, hän on ikäisekseen pieni, mutta on saanut äidiltään tiukan käskyt huolehtia viisivuotiaasta pikkuveljestään.

"Nyt ollaan perillä", lotta sanoo suomeksi ja nostaa heidän matkalaukkunsa hattuhyllyltä samalla kun juna hidastaa vauhtiaan.

Punainen puurakenteinen asematalo näyttää pieneltä torpalta valkoisine nurkkalautoineen ja ikkunanpielineen. Hilja näkee kyltin ja siinä pitkän nimen, jota ei osaa lausua, ja sen luona kymmenkunta ihmistä seisomassa ja katselemassa. Kaksi vanhaa tätiä nojaa polkupyöriinsä eikä heillä ole matkatavaroita. Pidemmällä on sininen, valkokukallinen leninki ja tukka muhkealla nutturalla, osin piilossa mustan baretin alla.

Juna pysähtyy tömähtäen junansuorittajan eteen, ja lotta avaa oven. Laiturille junaan nousua odottavat matkustajat ovat kärsimättömiä ja tuskin päästävät häntä ja lapsia ulos ennen kuin ovat jo tunkeutumassa sisään. Lotta lähestyy pyöräilijöitä ja vaihtaa pari sanaa. Hilja ja Antti seuraavat hitaasti muutaman metrin hänen jäljessään.

"Maria", sanoo täti, jolla on iso nuttura hetken kuluttua ja kävelee käsi ojossa Hiljan luo.

Täti haisee saippualta ja näyttää vakavalta. Hilja on käynyt tämän kohtaamisen läpi mielessään tuhat kertaa. Kuukausien kuvittelun myötä hänen odotuksensa uudesta kodista ja uudesta perheestä ovat paisuneet tolkuttomiin mittoihin. Eikä tässä nyt olekaan mitään tämän kummallisempaa! Hän ei voi sanoa olevansa pettynyt, mutta kenties hän ei ollut odottanut ruotsalaisen tädin olevan... Miten hän sen sanoisi, jotta hän ei vaikuttaisi hemmotellulta? Täti ei kuule mitä Hilja ajattelee, ja

vaikka hän saisi avatuksi suunsa, täti ei ymmärtäisi, mitä hän sanoo. Silti Hilja häpeää kiittämättömyyttään. Hän ei odottanut naisen olevan niin... niin tavallinen.

"Hyvä päivää", Hilja sanoo ja niiaa.

Ruotsalainen tervehdys, jota Hilja on harjoitellut koko matkan ajan, on kadonnut kuin taivaan tuuliin. Hän ei muista mitään. Hän tarttuu naista kädestä. Se tuntuu lämpimältä ja lujalta.

"Ebba", sanoo toinen täti ja osoittaa itseään.

Ebba on lyhyt ja vanterra, melkein samanmittainen kuin Hiljan isoäiti. Hänellä on yllään tumma hame ja valkoinen pusero, jossa on likaiset hihansuut. Kun nainen ojentaa kätensä, hänestä lehahtaa vieno hien haju ja hänellä on mustat kynnenaluset.

"Hilja. Ja tämä on Antti", Hilja sanoo suomeksi ja taputtaa pikkuveljeään.

Antti seisoo hiljaa eikä sano mitään. Hän katsoo junan ikkunaa, jossa suomalaiset toverit vilkuttavat hyvästiksi. Maria ottaa lasten matkalaukut ja lotta juoksee takaisin junaan. Kun Antti ei vielääkään reagoi, Ebba nostaa hänet pyöräänsä. Hilja kävelee Maria-tädin vieressä ja pitelee matkalaukkuja, jotta se ei putoa tavaratelineeltä. Tavaravaunussa oleva vanha mies kumartaa, kun he taluttavat pyöränsä lautatarhan ja lastauslaiturin ohi. Vasta sahattu puu tuoksuu. Pieni seurue jättää hälyn taakseen ja kääntyy metsätielle. Hilja miettii kotiväkeä ja mitä äiti mahtaa olla puuhaamassa. Kaipaako Sirkka-sisko häntä ja onko isä päässyt kotiin rintamalta.

On kulunut pari viikkoa siitä, kun Hilja lähti Suomesta perheensä luota. Kolmen päivän juna- ja laivamatkan jälkeen

hän ja Antti nousivat maihin Herrljungassa. Hilja muistaa, kuinka kaikki lapset marssivat tahdissa siistin asemarakennuksen läpi, pitkässä parijonossa, lotta jonon kärjessä ja toinen perässä.

Paikallislehti huomioi heidän saapumiseensa ja Storgatanille oli kerääntynyt satoja uteliaita katsomaan viikon kohokohtaa. Suomen Lastenapukomitean paikallinen edustaja oli paikalla ja kaikki vilkuttivat iloisesti väsyneelle kulkueelle.

Lapset ohittivat Apoteket Stjärnanin ja sekä suuren valkoiseksi kalkitun kirkon kahdeksine torneineen. He jatkoivat Fisktorgetin ohi, jonka varrella oli Samuelssonin puutavaraliike. Siellä täällä oli nuoliopasteita, jotka osoittivat tietä virallisiin pommisuojiin. Hilja ihmetteli, miksi täällä on pommisuoja? Äitihän oli vakuuttanut, että Ruotsissa on rauha! Miksi äiti lähetti heidät sotaa käyvään maahan? Silloinhan he olisivat yhtä hyvin voineet jäädä kotiin. Mitä muita yllätyksiä oli tulossa? Hilja katseli huolestuneena ympärilleen ja yritti muistaa, missä pommisuojat olivat, jotta osaisi viedä pikkuveljen suojaan, kun pommit seuraavan kerran putoavat.

Hetken kuluttua lotta kääntyi oikealle Nya vägenille. Lapset seurasivat perässä ja saapuivat ihmeelliseen holvikattoiseen rakennukseen. Sen päädyssä hohti kahdeksan suorakaiteen muotoista silmää. Hilja tuijotti edessään olevaa avaruusalusta, joka näytti siltä kuin olisi pudonnut sattumalta universumista keskelle autiota peltoa. Sen lyhyellä sivulla oli pyramidin muotoinen portaikko, joka johti hirviön suuhun eli metalliselle portille. Toinen silmä oli kiinni kuin suojaksi ilta-aurion häikäisyltä. Vasta kun toisesta jättiläisen silmästä pisti esiin naisen pää, Hilja tajusi, että outo hökötys heidän edessään oli

vain epätavallinen talo, jonka ikkunan yläpuolella oli valkoinen, pallomainen lamppu.

Suomenkielinen lotta kertoi, että Urheiluseuran rakennusyhdistys oli ryhtynyt rakentamaan tätä nykyaikaista liikuntahallia vuoden 1938 Hantverksutställningenia varten. Lapset joutuisivat tänne kahdeksi viikoksi karanteeniin ennen kuin pääsisivät uusiin perheisiinsä. Karanteeni oli eräänlainen turvasäilö, jonne ihmiset ja eläimet eristettiin tartuntatautien leviämisen estämiseksi, lotta oli selittänyt.

Yhtäkkiä metsälämpärettä reunustavaa hiekkatietä pitkin vierii jalkapallopallo, joka pysähtyy Hiljan jalkoihin.

"Torpåkran tädit", Maria sanoo ja osoittaa kentällä hihkuvia pelaajia.

Hiljan mielestä Maria-tädin puhe kuulosti variksen raakkumiselta.

"He haluavat, että potkaiset palloa, tajuatko?" Antti sanoo suomeksi siskolleen.

Hilja ei liikahdakaan. Hän ei ole koskaan pelannut jalkapalloa, eikä hänellä ole aikomustakaan aloittaa nyt. Millaiseen merkilliseen maahan he ovat tulleet? Naiset eivät tee työtä vaan juoksentelevat mekoissa ja korkokengissä. Kun Hilja ei tee niin kuin Antti sanoo, Antti hyppää itse pyörän tarakalta ja potkaisee palloa niin lujaa kuin pystyy. Ensimmäisellä kerralla hän potkaisee ohi, mutta osuu sitten, ja yleisö hurraa, kun pallo lentää takaisin kentälle.

"Hienosti tehty", Maria sanoo.

Antti taputtaa käsiään ja jotkut katsojista viheltävät, kun yksi maalin edessä olevista pelaajista laukaisee ja pallo pääsee

maalivahdin ohi. Antti katsoo peliä kuin naulittuna ja jää jälkeen kolmen muun jatkaessa eteenpäin.

"Tule jo", Hilja huutaa ja Antti juoksee perässä.

Muutaman minuutin kävelyn jälkeen he saapuvat suureen risteyskseen. Tien pielessä on kyltti, jossa lukee Vesene. Kylä leviää tasangolla heidän edessään. Hilja panee merkille, ettei yksikään värikkäistä taloista ole vahingoittunut, ja rauhoittuu hiukan. Talot hohtelevat ilta-auringossa punaisina, valkoisina ja keltaisina, niin erilaisina kuin tuulen tuivertamat, harmaanruskeiksi ahavoituneet rakennukset kotipuolella.

"Tule", Maria sanoo ja osoittaa kauppapuotia tien toisella puolella.

Hilja ja Antti seuraavat portaita ylös. Liikkeen valkoiseksi rapatulla julkisivulla roikkuu musta metallinen myyntiautomaatti, jonka lokerot ovat täynnä keksejä, karamelleja ja muita makeisia. Ovikello kilahtaa heidän astuessaan sisään, ja kauppias nostaa sormen lakkinsa lipalle.

"Hyvää päivää, rouva Andersson."

Hilja ihmettelee puodin tavaramääriä. Hän katoaa pulloja, tölkkejä, pusseja ja paketteja pursuavien hyllyjen ja laatikoiden väliin, tavaraa on puodin seinustoilla lattiasta kattoon.

"Rouva Andersson on lähtenyt kävelylle."

"Kyllä. Ebba ja minä olemme käyneet hakemassa lapset asemalta. Tämä on Hilja, joka asuu minun ja Arturin luona. Ja tämä on hänen pikkuveljensä Antti, joka tulee asumaan Ebban ja Ernstin luona."

"Onpa hauskaa, että Arturilla on taas pieni tyttö talossa!"

"Saat valita mitä haluat", Maria sanoo ja antaa kummallekin lapselle kolikon.

Hilja katselee painavaa rautakolikkoa. Sen toisella puolella on paljon sanoja, joita hän ei ymmärrä, toisella on kolme kaunista kuninkaankruunua kohokuvioina sekä numero viisi. Hän katselee pitkään ympärilleen ja jää sitten lasikulhojen eteen, joissa on erivärisiä lakritsan, sitruunan, mansikan ja toffeen makuisia yhden äyrin karamelleja. Antti sormeilee laarissa lojuvia sinisiä, keltaisia, punaisia ja valkoisia pastillirasioita. Siinä on sokin sokin Marabouta ja Mazettia, Malacoa ja Cloettaa sekä Mirakelia ja Maltolia, Viola ja värikkäitä Friska fläktar-pastilleja. Antti empii Läkerolin ja keksisuklaan välillä. Lopulta Hilja valitsee sata grammaa kotitekoista, vaniljalta tuoksuvaa toffeeta, ja saa vielä rahasta takaisin!

"Kiitos", Hilja sanoo ja laittaa paperikartion takkinsa taskuun.

"Täällä sanotaan tack", kauppias sanoo ystävällisesti hymyillen. "Kiitos – tack, tack – kiitos."

"Tack", Hilja sanoo.

Maria-täti hymyilee ja kauppias antaa Hiljalle rintapastillin. Sitten Anttikin kiirehtii kiittämään häntä ruotsiksi. Kauppias nauraa ja antaa karamellin Antin käteen.

"Mitä hauskaa minulta jäi huomaamatta?" Ebba sanoo, kun he pääsevät ulos.

"Lapset ovat jo oppineet kiittämään", Maria sanoo.

"Tack", Hilja sanoo.

"Tack", Antti toistaa.

Sitten Ebba-tätikin nauraa.

"Nyt ei ole enää pitkä matka", Maria sanoo ja osoittaa maatilaa, jota ympäröivät latvotut saarnet ja hedelmäpuut.

He kääntyvät oikealle pienen, valkoisen kivikirkon luona ja kiertävät lammen.

Miltä tuntuu jättää kaikki taakseen ja joutua sotalapseksi?

12-vuotias Hilja ja hänen pikkuveljensä Antti joutuvat jättämään kaiken taakseen, myös perheensä. He ovat sotalapsia, kaksi lasta kymmenistä tuhansista, jotka lähetetään Ruotsiin pakoon sotaa. Taakse jäävät äiti, isä ja sisarukset, äidinkieli.

Pitkän matkan ja karanteenin jälkeen Hilja ja Antti saapuvat pieneen Vesenen kylään Länsi-Göötanmaalla. Heidät erotetaan eri perheisiin, vaikka Hilja on luvannut pitää huolta pikkuveljestään. Vähitellen Hilja kotiutuu Maria-tädin ja hiljaisen Arturin luokse. Hän ei kuitenkaan tiedä, että perheellä on synkkä menneisyys.

Tyttö lappu kaulassa on elämäkerrallinen romaani, joka perustuu kirjailija Maria Bouronclen sukulaisten kokemuksiin. Itsenäisenä luettavan teoksen tarina on jatkoa kirjalle *Se vain tapahtui – Lapsensurmaaja Ingeborg Anderssonin tarina*.

Maria Bouroncle (s. 1965) on tehnyt pitkän uran kansainvälisen kehitysyhteistyön parissa. Nykyään hän asuu Göteborgissa ja työskentelee päätoimisesti kirjailijana.